

Monumentenhuis Brabant

Redengevende omschrijving met waardestelling

Ernst Casimirweg 1 te Halsteren

Gemeente Bergen op Zoom

Objectgegevens

Adres : Ernst Casimirweg 1
Postcode : 4661 SL
Plaats : Halsteren
Kadastraal : Gemeente Halsteren, sectie D, nr. 3014

Algemene gegevens

Oorspronkelijke functie : Stierenstal
Huidige functie : Leegstaand
Bouwjaar : 1925
Architect : onbekend
Auteur : ing. Gijs Verkuijlen MA
Bezoekdatum : 25 februari 2025
Redactie : Karlijn Kersten MA Msc
Rapportagedatum : 18 maart 2025

Monumentenhuis Brabant B.V.
Almystraat 14
5061 PA Oisterwijk
www.monumentenhuisbrabant.nl
T. 085 - 0410140
E. info@monumentenhuisbrabant.nl

Monumentenhuis Brabant B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Inleiding

Deze beschrijving dient om de cultuurhistorische waarden van de (voormalige) stierenstal aan de Ernst Casimirweg 1 te Halsteren vast te stellen. Door middel van fotograferen tijdens het locatiebezoek is de huidige staat van het exterieur en interieur van de stierenstal gedocumenteerd. Er is een beknopt kadastraal- en archiefonderzoek uitgevoerd. De bevindingen worden beschreven in deze rapportage. Allereerst worden de situering, de geschiedenis en de hoofdvorm beschreven, waarna alle gevels met de klok mee worden beschreven, beginnend bij de voorgevel, de korte gevel evenwijdig aan de Prins Mauritsweg / Randweg Noord bedoeld. Dit betreft de zuidgevel. De afzonderlijke gevels worden van links naar rechts beschreven. Ook het interieur wordt in zijn huidige vorm beschreven. Tenslotte wordt de waardering opgesteld.

Situering, geschiedenis en hoofdvorm

De locatie is gelegen in het zuidwesten van de provincie Noord-Brabant, op de Brabantse Wal, een landschappelijke verhoging tussen Bergen op Zoom en Antwerpen. De locatie is gelegen tussen Halsteren en Bergen op Zoom, aan de zuidzijde van het voormalige Fort Pinsen en ten noorden van de Randweg Noord.

Luchtfoto van het perceel met de stal bij de rode pijl. Bron: PDOK Viewer.

Luchtfoto met Halsteren (linksboven) en Bergen op Zoom (onder) en de stal bij de rode pijl. Bron: PDOK Viewer.

Tussen 1811 en 1832 wordt Nederland kadastraal ingemeten en ingetekend. Deze kaarten heten kadastrale minuutplannen. Op het kadastraal minuutplan uit 1825 was de locatie onderdeel van Het Fort Pinsen. Dit fort was onderdeel van de Zuiderwaterlinie, waarbij het fort in de 17de en 18de eeuw diende om de inundatievlakte rond Halsteren en Bergen op Zoom te beschermen. In 1816 werd het fort gesloten en nam het een natuurfunctie in. De percelen 90 en 91 waren in eigendom van 'Domein van het Rijk'.

In 1925 wordt het woonhuis (ten zuiden van de huidige stal) gebouwd in opdracht van dhr. Chris van Loon. Daarbij wordt in 1925 tevens een 'schuur' geplaatst. Op de kadastrale hulpkaarten werd deze schuur niet ingetekend, op de kadastrale leggers werd deze wel genoemd.

Dit woonhuis, tezamen met drie bijgebouwen, wordt rond 1985 gesloopt als gevolg van de aanleg van de Randweg Noord. Ten noorden wordt een nieuw woonhuis gebouwd en ten noordwesten wordt een nieuwe veldschuur gebouwd.
De (voormalige) stierenstal blijft hierbij gehandhaafd. Dit verklaart ook waarom de 'voorgevel' van de schuur aan de zuidzijde gelegen is.

De stierenstal is opgetrokken in rechthoekig grondplan onder zadeldak gedekt met rode oude Hollandse dakpannen. De metselwerkgevels zijn opgetrokken uit oranje-rode baksteen in kruisverband.

Uitsnede van het kadastraal minuutplan (1825), met 'Het Fort Pinsen'. De latere stierenstal bevindt zich ongeveer op de plek van de rode pijl Bron: Beeldbank RCE, gem. Halsteren, sectie D, 01.

Uitsnede van de kadastrale hulpkaart uit 1873. Bij de pijl ongeveer de plaats van de latere stierenstal. Bron: Kadaster Archiefviewer, gem. Halsteren nr. 55.

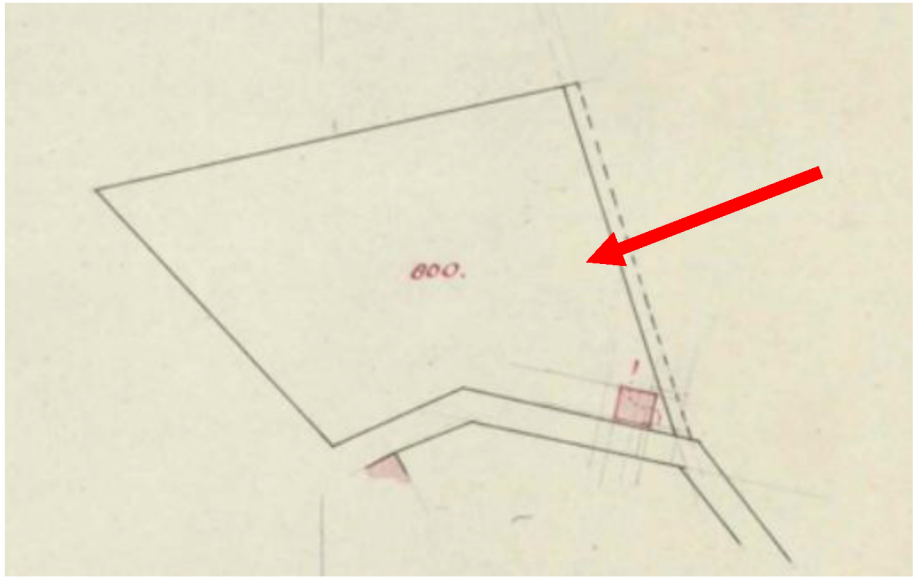

Uitsnede van de kadastrale hulpkaart uit 1925 met de stichting van het woonhuis. Bij de pijl ongeveer de plaats van de niet getekende stierenstal. Bron: Kad. Archiefviewer, gem. Halsteren, sectie D, nr. 273.

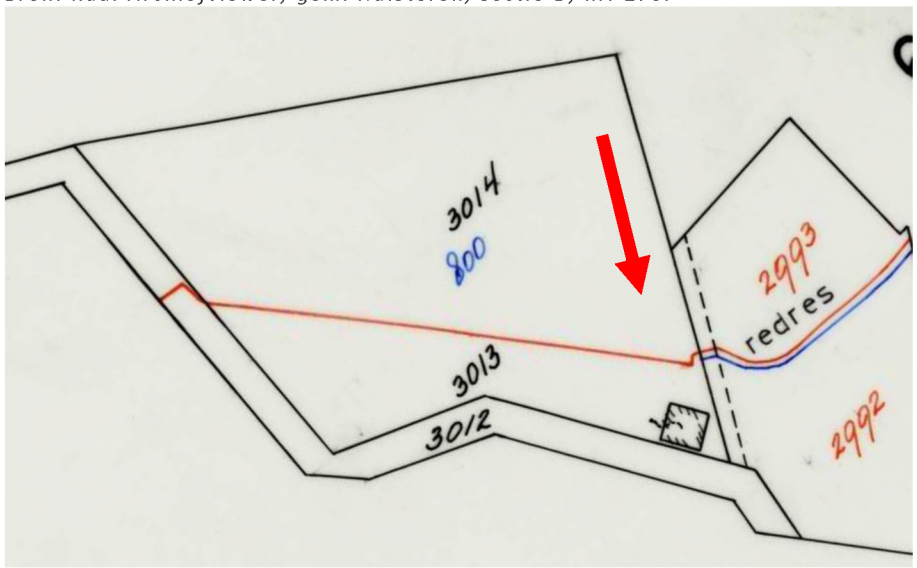

Uitsnede van de kadastrale hulpkaart uit 1985 met de splitsing van het perceel. Bij de pijl ongeveer de plaats van de stierenstal. Bron: Kad. Archiefviewer, gem. Halsteren, sectie D, nr. 510.

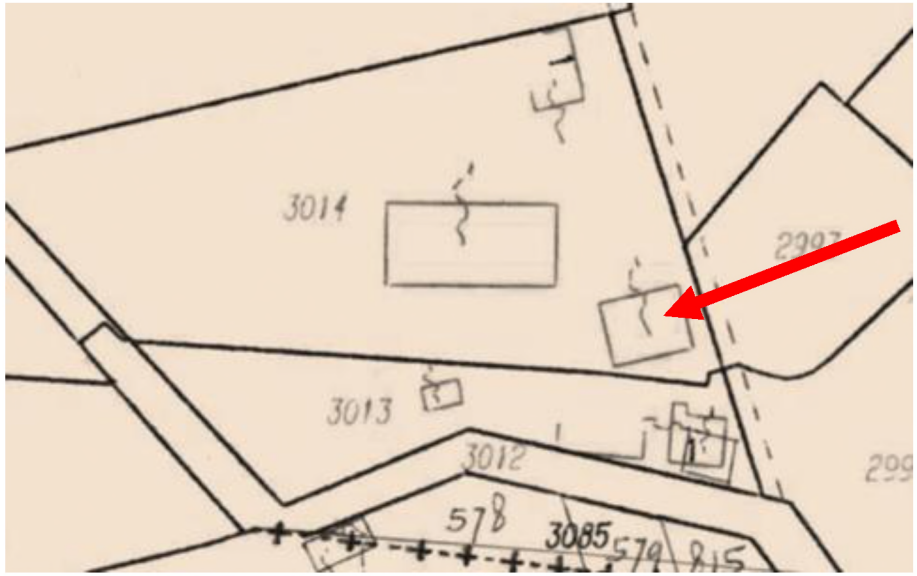

Uitsnede van de kadastrale hulpkaart uit 1991. Bij de pijl de stierenstal. Bron: Kad. Archiefviewer, gem. Halsteren, sectie D, nr. 510.

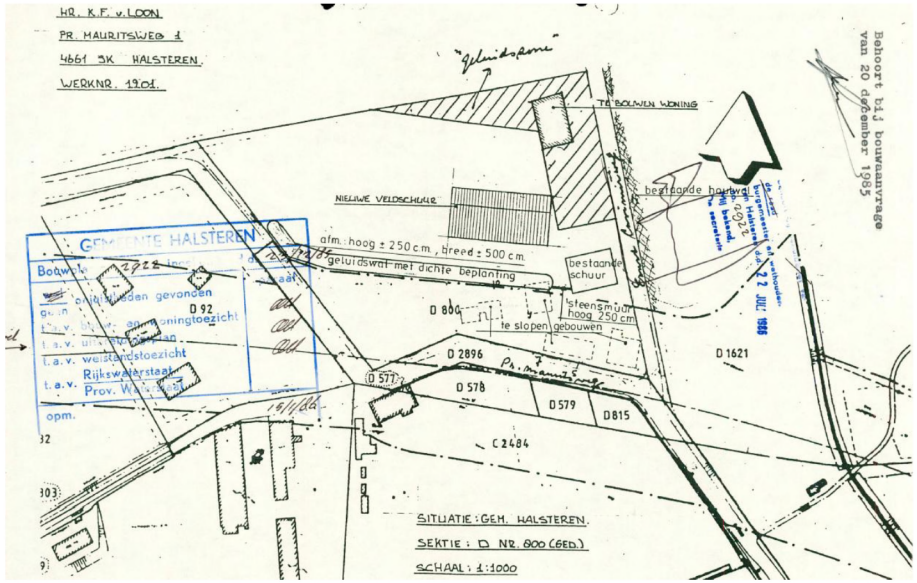

Situatieschets in 1985 van de te slopen en nieuwe bebouwing. Bij de rode pijl de stierenstal. Bron: West-Brabants Archief.

Voorgevel (zuidzijde)

De voorgevel heeft een asymmetrische opbouw. Geheel links is een getoogd zesruits stalen stalvenster tussen rollagen aanwezig. Rechts daarvan is inboetwerk van een loopdeur onder getoogde strek aanwezig. Iets rechts van het midden is de entree van de stal gelegen. Onder getoogde rollaag van afwisselend rode en gele verblendstenen is een opgeklampte dubbele houten deeldeur, naar buiten draaiend met gehengen en duimen in het metselwerk, aanwezig. In de linker deur is later een klein loopdeurtje met gehengen toegevoegd. Het tussenkalf steekt links en rechts door en is opgelegd op de buitenmuur. Daarboven is een vierruits bovenlicht aanwezig. Links en rechts van de entree zijn gevelankers aanwezig, die het metselwerk met de achterliggende constructie verbinden. Geheel rechts is een getoogd zesruits stalvenster onder rollaag aanwezig aan de buitenzijde voorzien van plexiglas en met onder een rollaag. Bovenin de topgevel is een ossenoog met halfronde roedenverdeling aanwezig, rondom gemarkeerd met afwisselend rode en gele verblendstenen. Langs de dakrand zijn muurankers in het gevelmetselwerk zichtbaar die de achterliggende constructie met het metselwerk verbinden. De gevel wordt langs de dakrand afgesloten met een houten windveer met makelaar in de nok.

Voorgevel van de stierenstal (zonder gevelreclame, Bron:Google Streetview 2009).

Voorgevel van de stierenstal.

Getoogd stalraam.

Later toegevoegd loopdeur, met afgezaagd geheng links.

Ossenhoog met verblendstenen.

Rechterzijgevel (oostzijde)

De rechterzijgevel was oorspronkelijk grotendeels gepotdekseld. Aan de onderzijde is een deel vervangen door golfplaten. Geheel links is een muurdam van het oorspronkelijke metselwerk aanwezig. Daarboven, en over de gehele lengte, zijn houten delen gepotdekseld aangebracht.

Rechterzijgevel van de stierenstal.

Golfplaten aangebracht.

Houten delen.

Achtergevel (noordzijde)

In de achtergevel is geheel links een vermoedelijk oorspronkelijke deuropening zichtbaar onder houten latei, waarbij de duimen nog in het metselwerk aanwezig zijn. De onderste helft is dichtgemetseld, en het overige deel is open gelaten. Rechts daarvan is inboetwerk van het oorspronkelijke stalvenster in het metselwerk zichtbaar. Iets links van het midden van de gevel zijn, onder rollaag en later geplaatste stalen latei, de opgeklampte dubbele houten deeldeuren, naar binnen draaiend met gehengen en duimen in het metselwerk, aanwezig. De linkerdeur is later voorzien van een loopdeur. De rechterdeur is aan de onderzijde, vermoedelijk door houtrot, deels vervangen door plaatmateriaal. Rechts (en oorspronkelijk ook links) van de deeldeuren is een gevelanker aanwezig, die het metselwerk met de achterliggende constructie verbindt. Geheel rechts is een getoogd zesruits stalvenster onder rollaag aanwezig met onder een rollaag. Bovenin de topgevel is een ossenoog met

halfronde roedenverdeling aanwezig, rondom gemarkeerd met afwisselend rode en gele verblendstenen. De gevel wordt langs de dakrand afgesloten met een houten windveer met makelaar in de nok.

Achtergevel van de stal.

Staldeur en stalvenster in het metselwerk zichtbaar.

Achterste deeldeuren.

Ossenhoog met verblendstenen.

Linkerzijgevel van de stal.

Linkerzijgevel (westzijde)

De linkerzijgevel heeft drie oorspronkelijke deuropeningen onder rollaag en houten latei, waarbij de opgeklampte houten boerendeuren in twee delen zijn opgehangen aan gehengen en duimen in het metselwerk. De middelste deur is vervangen door plaatmateriaal. Tussen de deuropeningen zijn getoogd zesruits stalvensters onder rollaag aanwezig met onder een rollaag. In de gevel zijn drie smeedijzeren gevelankers zichtbaar die het metselwerk met de achterliggende constructie verbinden.

Boerendeur in twee delen met houten latei.

Stalen stalvenster.

Interieur

Het interieur van de driebeukige stierenstal bestaat uit een asymmetrisch gelegen middendeel met links en rechts een grupstalgedeelte. Het interieur kenmerkt zich door de gebintconstructie. Deze bestaat uit twee dekbalkgebinten met driedubbele gebintstijlen op gecementeerde gemetselde poeren. De linkerzijde draagt af op een gemetselde penant in de buitenmuur.

De gebintstijlen zijn onderling met elkaar verbonden door een wormbalk, in de buitengevel afdragend op een gemetselde penant. Haaks op deze balk zijn rondhoutbalken gelegen, waarop houten planken zijn aangebracht. Hierdoor is een hooizolder boven de zijbeuken gecreëerd. Op de dekbalken zijn slieten aangebracht.

De kapconstructie bestaat uit een eenvoudig A-spant met spantbenen die bovenin in een makelaar steken en voorzien zijn van een flieringbalk. De kapspanten zijn onderling verbonden door houten gordingen waarop een houten regelwerk is aangebracht met daarop de dakbedekking, bestaande uit dakpannen met daaronder riet ter tochtwering.

De buitengevel is aan de binnenzijde voorzien van een pleisterlaag, waarbij de onderste laag is geteerd. Rechtsvoor is een door metselwerk gescheiden ruimte aanwezig, waarbij de bovenste helft van de scheiding later is voorzien van een houten plaatwerk.

Interieur met dekbalkgebint.

Binnenzijde rechterzijgevel.

Dekbalkgebinten richting voorgevel.

Dekbalkgebinten richting rechterzijgevel.

Afgescheiden ruimte rechtsvoor.

Dekbalkgebint richting linkerzijgevel.

Hooizolder boven zijbeuk.

Waardering

Deze waardering is opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria voor de bouwkunst van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. De waardering heeft betrekking op het (voormalige) stierenstal aan de Ernst Casimirweg 1 te Halsteren.

Cultuurhistorische waarden
De (voormalige) stierenstal is van cultuurhistorische waarde als voorbeeld van de vooroorlogse stallenbouw.

Architectuur- en kunsthistorische waarden
De (voormalige) stierenstal is van positief architectuurhistorisch belang als typologische uitdrukking van de stallenbouw in de eerste helft van de twintigste eeuw in deze regio.

Situationele en ensemblewaarden
De voormalige stierenstal heeft, door het ontbreken van de bijbehorende bebouwing (deze is door de aanleg van de Randweg Noord geamoveerd), geen situationele waarden. Het heeft geen relatie of ensemblewaarden met het naastgelegen Fort Pinsen.

Gaafheid en herkenbaarheid
De (voormalige) stierenstal is van belang door gaafheid van het oorspronkelijke bouwwerk. Door de sloop van de bijbehorende bouwwerken uit 1925 en de aanleg van de rondweg is de herkenbaarheid verloren gegaan.

Zeldzaamheid
Vanwege de cultuurhistorische, positieve architectuurhistorische waarden en de aanwezige gaafheid sprake van een relatieve zeldzaamheidswaarde op lokaal niveau.